

NORGES HØYESTERETT

Den 18. mars 2004 avsa Høyesterett dom i

HR-2004-00565-A, (sak nr. 2003/1632), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet

(statsadvokat Ole Bjarne Hagen)

mot

A

(advokat Erling O. Lyngtveit)

S T E M M E G I V N I N G :

(1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder straffutmåling for grovt underslag – spesielt om det er grunnlag for å anvende samfunnsstraff.

(2) Hedemarken tingrett avsa 2. juli 2003 tilståelsesdom med slik domsslutning:

"1. A, født 00.00.1955, dømmes for overtredelse av straffeloven § 255 jf. § 256 til en straff av fengsel i 6 – seks – måneder.

2. A, født 00.00.1955, dømmes til innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom å betale erstatning til Redningsselskapet, Veritasveien 14, 1363 Høvik med kr. 500 542,- kronerfemhundretusenfemhundreogførtito 0/100."

(3) Domfelte anket til Eidsivating lagmannsrett over straffutmålingen og krevde ny behandling av fornærmedes erstatningskrav. Lagmannsretten avsa 10. desember 2003 dom med slik domsslutning:

"I tingrettens dom gjøres den endring at straffen settes til 180 – etthundreogåtti – timers samfunnsstraff med gjennomføringstid på 1 – ett – år, subsidiær fengselsstraff på 6 – seks – måneder."

(4) Hedmark og Oppland statsadvokatembeter har anket over straffutmålingen. Det gjøres gjeldende at det ikke er grunnlag for å idømme samfunnsstraff, som vil være en for mild reaksjon i en sak som den foreliggende. Forsvareren har gjort gjeldende at det foreligger slike særegne forhold at anken bør forkastes.

- (5) *Jeg er kommet til at anken må tas til følge.*
- (6) Domfelte, en tidligere ustraffet, 48 år gammel mann, er funnet skyldig i grovt underslag. I tillegg til sitt faste arbeid i NSB har han fra 1989 hatt en deltidsjobb som agent for Redningsselskapets spilleautomatvirksomhet med oppgave å tømme og drive service på spilleautomatene i sitt distrikt. Ved hvert månedsskifte har han sendt selskapet rapport basert på telleapparater som viste hvilke beløp som var kommet inn på hver enkelt automat. Innen den 20. i måneden etter skulle han sette inn pengene på selskapets bankkonto.
- (7) Domfelte begynte selv å spille på automater ca. 1995-96, og mistet etter hvert kontrollen. Rundt 1997-98 begynte han å ta av pengene som han skulle innbetale til Redningsselskapet. Hans reskonto i selskapet viser at han hadde gjeld til selskapet nesten hver eneste måned fra sommeren 2001 til desember 2002. Gjeldens størrelse har variert, da han jevnlig betalte inn penger til selskapet. I august 2002 sluttet han imidlertid med å innbetale penger. Redningsselskapet etterlyste flere ganger skriftlig innbetalingene. Selskapets regionsjef tok opp forholdet med domfelte, og oppsøkte ham personlig i januar 2003. Han ble da oppsagt. Siktelsen gjelder grovt underslag av kr 500 542 i tidsrommet fra 1. august 2002 til 14. januar 2003.
- (8) Det er på det rene at reaksjonen samfunnsstraff skal kunne anvendes i noe større utstrekning enn den tidligere samfunnstjenesten, jf. blant annet redegjørelsen i Rt. 2002 side 1403 på s. 1407-1408. Henvisningen i straffeloven § 28 a første ledd første punktum til "straffens formål" innebærer likevel en begrensning i bruken av denne straffarten.
- (9) Når jeg er kommet til at påtalemyndighetens anke i vår sak må føre frem, viser jeg først til at det grove underslaget gjelder beløp i en størrelsesorden langt over det minstenivået der Høyesterett har ment at det som hovedregel må anvendes ubetinget fengselsstraff.
- (10) Dersom det skulle være aktuelt med samfunnsstraff her, må det foreligge helt særegne forhold, jf. Rt. 1995 side 1129. Slik jeg ser det, er det ikke tilfelle. Lagmannsretten har etter mitt syn lagt for stor vekt på domfeltes personlig forhold, herunder at han er rehabilitert fra sin patologiske spillelidenskap, og på at Redningsselskapet ikke tidligere grep inn overfor ham.
- (11) Domfelte sendte som nevnt hele tiden månedsrapporter om inntekter fra automatene. Det er opplyst at nye spilleautomater som ble installert i slutten av 1990-tallet, kunne gå tomme på grunn av større gevinstutbetalinger enn tidligere, og at selskapet derfor aksepterte at agentene beholdt en reserve for å kunne fylle på automatene når det ble nødvendig. Slik jeg ser det, kjennetegnes den straffbare handlingen av domfeltes utnyttelse av den tillit selskapet viste ham, og jeg kan ikke se at det kan få nevneverdig betydning at selskapet ikke tidligere grep inn overfor domfelte.
- (12) Lagmannsretten har lagt stor vekt på at domfelte er rehabilitert fra sin spillelidenskap. For eksempel ved narkotikakriminalitet av et visst alvor er en ganske klar rehabilitering blitt ansett som et viktig moment ved vurderingen av bruken av samfunnsstraff – tidligere samfunnstjeneste. Selv om jeg er enig i at det er prisverdig at domfelte har søkt hjelp for sin spillelidenskap, og at han har etablert en avdeling av organisasjonen "Anonyme gamblere" i nærheten av sitt hjemsted, er dette etter mitt syn ikke en slik særlig

omstendighet som kan berettigge bruken av samfunnsstraff i et tilfelle av grovt underslag av et beløp i den størrelsesorden saken gjelder.

- (13) Jeg er enig med lagmannsretten i at domfeltes helsemessige problemer i første rekke er et spørsmål om soningsdyktighet, som må vurderes på soningstidspunktet, og mener i motsetning til lagmannsretten at disse problemer ikke kan tillegges vekt ved valget av reaksjonsmåte i denne saken.
- (14) Som tingretten finner jeg at straffen bør settes til ubetinget fengsel i seks måneder.
- (15) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 6 – seks – måneder.

- (16) Dommer **Coward:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (17) Dommer **Flock:** Likeså.
- (18) Dommer **Stabel:** Likeså.
- (19) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (20) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 6 – seks – måneder.